

poměrů a potřeb železniční služby. Kdyby bylo vlád. nařízení čis. 666/1920 zamýšlelo nějak omeziti ministerstvo železnic při propočítací úpravě, bylo by dojista v článku II. takové omezení stanovilo, neb aspoň vyslovalo povšechně, kterých zásad v článku I. obsažených, jest mu přesně, nebo obdobně dbáti — což však se nestalo. Ani z článku III. vlád. nař. nelze nějaké omezení ministerstva železnic dovozovati, poněvadž jeho vztah na řečené ministerstvo byl již předem vyloučen článkem II. Lze-li však z článku II. (§ 27) zřetelně poznati, že vládní nařízení čis. 666/1920 nemínilo učiniti zásady, v předpisech článku I. vyslovené, závaznými též pro propočítací úpravu celkové služební doby železničních zaměstnanců (nepragmatikálních), nýbrž že vyhradilo ministerstvu železnic, aby samo ve smyslu § 3 zákona čis. 222/1920 určilo pro obor správy státních drah normy, potřebné i k doplnění mezer tohoto zákona, není udržitelný právní názor, že ministerstvo železnic muselo ve výnosu ze dne 24. září 1921 čis. 53.924 za všech okolností zachovati zásady, vyslovené v § 2 čis. 2 a v § 3 čis. 2 vlád. nařízení čis. 666/1920, poněvadž takový názor byl by v rozporu, jak se zmocněním v § 3 zákona uděleným, tak i s ustanovením článku II. vlád. nařízení čis. 666/1920. Posuzuje-li se sporná otázka o vlivu a účincích vlád. nařízení čis. 666/1920 na vzpomnutý výnos ministerstva železnic čis. 53.924/1921 podle vylíčených úvah, netřeba se již obírat ani další otázkou, kterou by jinak bylo řešiti, zda právě ustanovení § 2 čis. 2 a § 3 čis. 2 vlád. nařízení čis. 666/1920 — pokud upravují započítání služebních let ztrávených ve státní službě pragmatikální, nevybočují z mezí plné moci, v § 4 zákona čis. 222/1920 přesně omezené, totiž jen na normy o započítání let ztrávených v jiné službě než státní (pragmatikální) nebo ve službě vojenské a zda s tohoto hlediska mohou býti pokládána za normy, doplňující zákon čis. 222/1920. Uchýlil-li se tedy výnos ministerstva železnic ze dne 24. září 1921 čis. 53.924 v ustanoveních v čele uvedených od předpisů § 2 čis. 2 a § 3 čis. 2 vlád. nařízení čis. 666/1920, neporušil tím ani ducha zákona čis. 222/1920, t. j. zásad, na nichž zákon jest zbudován, ani nepřekročil rozsahu zmocnění v § 3 zákona vysloveného, když v § 4 výnosu stanovil určité omezující předpisy o započtení t. zv. provisorních služebních let u zaměstnanců do služebních tříd nezařaděných při propočtu celkových služebních let. Z těchto důvodů usnesl se plenární senát na právní větě shora vytyčené.

Čís. 10361.

O tom, zda (hospodářská) škola má způsobilost býti stranou právní rozepře, rozhodují stanovy upravující právní poměry školy. Nemá-li škola způsobilost býti stranou právní rozepře, nelze uložit náhradu útrat členům jejího kuratoria, kteří podepsali plnou moc.

(Rozh. ze dne 4. prosince 1930, R I 777/30.)

Žalobu »Hospodářské školy v Sedlčanech« procesní soud první stolice odmítl a zrušil dosavadní řízení pro zmatečnost, upřev

žalobkyni způsobilost býti stranou a uložil řediteli školy a členu kuratoria, by nahradili žalovanému útraty. Rekursní soud zrušil usnesení to a uložil prvému soudu, by dále ve věci jednal a rozhodl.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu až na výrok o útratách; návrh žalovaného na přisouzení útrat zamítl.

Důvody:

Žalobu podala »Hospodářská škola v Sedlčanech« zastoupená právním zástupcem, jemuž udělil plnou moc ředitel školy (jako jednatel kuratoria) a předseda kuratoria s přitisknutým razítkem »Kuratorium odborné hospodářské školy v Sedlčanech«. Podle toho jest žalující stranou »Hospodářská škola« a jejím zástupčím orgánem kuratorium. Protože kuratorium nevystupuje jako strana ve sporu, netřeba se obíratí otázkou, přetřásanou v opravných spisech, zda by tak učiniti mohlo. Jde o otázku, zda žalující škola má způsobilost býti stranou právní rozepře. Již tu jest podotknouti s ohledem na odůvodnění nižších soudů, že by na tom nezáleželo, zda jest správným název »Hospodářská škola« či název »Odborná škola hospodářská« či konečně název »Zimní hospodářská škola«, neboť nesprávné označení by se nedotklo podstaty věci a právního trvání žalujícího podmětu a mohlo by býti kdykoliv opraveno. V tom směru jest souhlasiti s rekursním soudem. Dále jest předeslati, že jest třeba rozeznávati mezi způsobilostí býti ve sporu stranou, t. j. samostatným podmětem práv a závazků a mezi způsobilostí procesní, t. j. způsobilostí jednati samostatně ve sporu jako strana, ať již osobně ať zástupcem. Tyto pojmy jest dále rozeznávati od aktivního oprávnění žalující strany, t. j. oprávnění uplatniti žalobní nárok jako pravý žalobce. Také zástupce žalovaného — ač to neprávem vytýká rekursnímu soudu, sám tyto pojmy směsoval, mluvě nejdříve o nedostatku aktivního oprávnění, později o nedostatku způsobilosti ku sporu, odůvodňuje to tím, že žalující strana nemá právní osobnosti. Zákon mluví jen o způsobilosti ku sporu (§§ 1, 6 a 7 c. ř. s.), ale nezbytným jejím předpokladem jest jsoucnost zákonem uznaného podmětu právních poměrů. Těchto nedostatků má soud dbáti z úřadu v každém období rozepře (§ 6 c. ř. s.). Tím se přechází k řešení otázky, o kterou jde v tomto sporu. Jde o to, zda lze podle zákona uznati žalující školu za samostatný podmět práv a závazků, zda jest tu zákonem uznaná možnost neosobního jmění k určitému dovolenému účelu a co jest podkladem, pomocí kterého se má dosáhnouti tohoto účelu; zda jest jím určitá jednota osob (korporace podle §§ 26 a 27 obč. zák.), či určitý neosobní majetek, který by měl svému účelu sloužiti jako základní fond (nadace podle § 646 obč. zák.), či konečně ústav, který, nemaje pevného základního (nadačního) majetku, ale máje přece samostatnou organizaci a samostatné zastoupení, byl zřízen k účelům všeužitečným, najmě i kulturním, jež sleduje prostředky majetkovými (sr. rozhodnutí čís. 5487 sb. n. s.). Že v souzeném případě nejde o korporaci, jest jasno. Zda jde o nadaci či o samostatný ústav, lze řešiti jen případ k případu. Podkladem pro tento často nesnadný úkol jsou

jednotlivosti případu. Netřeba tu zkoumati, zda vzhledem k předpisům § 6 první odstavec, § 473 druhý odstavec a § 513 c. ř. s. bylo by lze přihlížeti k novým tvrzením a průvodům, jež žalující strana přednesla teprve v rekursu. Není toho třeba, protože lze otázku rozhodnutí již podle toho, co v souzeném případě vyšlo najevo, a ona nová tvrzení by na tomto stanovisku nemohla nic měniti. Podle toho nelze žalující školu pokládati ani za nadaci, ani za samostatně organisovaný ústav a nutno jí odepříti způsobilost býti stranou právní rozepře. Žalující strana neprávem se odvolávala na rozhodnutí čis. 5487 sb. n. s., kde nebylo zvláštního předpisu stanov a kde byl zjištěn jiný skutkový stav. Jest nesporno, že právní poměry žalující školy jsou upraveny stanovami, které mají rozhodující význam pro řešení sporné otázky, protože jsou normou, upravující právní poměry žalující školy. Až do rozhodnutí soudu první stolice byly v platnosti původní stanovy z roku 1888, v nichž uvádí § 6, že zakladatelem a majitelem školy jest obec Sedlčany. Jde tedy o školu obecní. třebaže subvencovanou také jinými veřejnoprávními svazy. Pro spornou otázku nemá významu ustanovení § 17 stanov, na něž rekursní soud odkazuje a jež ukládá kuratoriu, by učinilo soupis inventárních předmětů, vyznačilo každý přírůstek i úbytek a pro případ zrušení školy věnovalo inventární jmění jinému vzdělávacímu účelu hospodářskému v okresu. Rekursní soud poukazuje dále k oznámení zemského úřadu, že odborná škola hospodářská v Sedlčanech náleží do kategorie hospodářských škol zemí podporovaných, že její jmění jest samostatným jměním účelovým, které spravuje kuratorium, jako představitel účastných kruhů a že jest tudíž samostatným právním podmětem. Nejde tu o žádné moci práva schopné rozhodnutí správního úřadu o veřejnoprávní otázce, jímž by ovšem soud byl vázán, nýbrž jde jen o právní názor správního úřadu, jímž soudy vázány nejsou a jenž co do samostatného jmění účelového nemá opory v tom, co vyšlo v souzeném případě najevo. Kromě toho uvádí i toto oznámení, že pro školu platí dosud původní stanovy, ale pak důsledně platí i § 6, jenž názoru zemského úřadu přímo odporuje. Zemský úřad přidržel se § 7 nových, ještě neschválených stanov, kde ovšem takové ustanovení jest. Kuratorium se usneslo totiž na nových stanovách dne 12. listopadu 1929 (žaloba byla podána 30. září 1929) a byly tyto stanovy zemským výborem schváleny dne 29. ledna 1930, ale dosud chybí potřebné schválení ministerstva zemědělství. Není bez významu, že v § 7 nových stanov jest již výslovně ustanoveno, že jmění školy jest zvláštním jměním účelovým, které spravuje kuratorium, což rovněž opravňuje k úsudku z opaku, že dosud tomu tak není. Není-li žalující škola samostatným právním podmětem, jest zjevno, že tato vada nemohla býti podle §§ 6 a 7 c. ř. s. napravena. Žalující strana neprávem v rekursu zastávala opak, domnívajíc se, že by bylo stačilo předložení plné moci obce Sedlčan. Zapomíná, že by se taková náprava rovnala změně žaloby v subjektivním smyslu, takže by na místo podmětu neexistujícího měl nastoupiti existující právní podmět, a to ještě bez jeho součinnosti, ač není jisto, zda by se obec k tomuto sporu hlásila. Mimo to trval právní zástupce žalující strany

stále na tom, že žalující škola má právní subjektivitu, a soud mu nemohl vnucovati názor jiný a opravovati v tom směru žalobu. Nezbylo tedy, než postupovati podle § 7 c. ř. s., jakž učinil první soud.

K výroku o útratách, který jest opřen o poslední odstavec § 51 c. ř. s., jest dodati toto: První soud odsoudil k náhradě útrat fysické osoby, jež podepsaly plnou moc pro advokáta, uváděje, že spor započaly a že jim proto uložena náhrada podle § 41 c. ř. s. Žalující strana stěžovala si i do tohoto útratového výroku, uvádějíc, že nelze uložiti náhradu nákladů předsedovi a jednateli kuratoria. Rekursní soud, vyhověv rekursu, nařídil, by první soud hleděl při rozhodnutí také k útratám rekursu. Jeho usnesení bylo nyní změněno a přechází tedy přezkoumání útratového výroku prvního soudu na nejvyšší soud. Nelze s prvním soudem souhlasiti. Neplatí tu předpis § 41 c. ř. s., ale nelze tu použití ani zvláštního předpisu § 51 c. ř. s., protože zákon má na mysli jen případy, kde jsou ve sporu strany, a také o stranách mluví. Také vzájemné zrušení útrat podle § 51 poslední odstavec c. ř. s. předpokládá obě strany právě tak, jako je předpokládá § 43 prvý odstavec c. ř. s. při vzájemném zrušení útrat. V souzeném případě žalující strana neexistuje a nelze náhradu uložiti členům v zastoupení školy. Mimo to žalovaná strana ani nenavrhl, by byli tito zástupci osobně odsouzeni k náhradě útrat. Nezbylo tedy, než zamítnouti návrh na přisouzení útrat, ano mu nelze vyhověti (sr. také rozh. čís. 6282 sb. n. s.).

Čís. 10362.

Ustanovení čl. 243, 245 a 248 obch. zák. a § 18 akc. reg. jest šetřiti i tehdy, jde-li o snížení akciového kapitálu za účelem zjednání stavu, který nastal skutečně tím, že společnost utrpěla ztráty v provozu, jimiž byl základní kapitál částečně ztráven.

Článkem 1 cís. nař. ze dne 21. června 1873, čís. 114 ř. zák., byl druhý odstavec čl. 245 obch. zák. nově upraven v ten rozum, že netřeba vyčkávatí celý rok od třetí vyhlášky, nýbrž že smí býti započato s rozdělením jmění (s částečným splacením základního kapitálu akcionářům) již po uplynutí tří měsíců po třetím vyhlášení. Má-li však býti započato se splacením již po třech měsících, musí býti tato zkrácená lhůta ve vyhláškách výslovně udána. Nechce-li společnost použití této kratší lhůty a neuvedla-li ji proto ve vyhlášce, nesmí býti se splacením započato dříve, než po uplynutí jednoho roku. V takovém případě stačí, byli-li věřitelé ve vyhláškách s poukazem na čl. 243 obch. zák. vyzváni, by se u společnosti přihlásili (čl. 243 druhý odstavec obch. zák.), aniž bylo třeba naznačovati, že společnost nemíní použití zmírnění, které by jí jinak poskytovalo cís. nař. čís. 114 z roku 1873.

(Rozh. ze dne 4. prosince 1930, R I 808/30.)

Vyřizuje opověď zápisu změny stanov snížením akciového kapitálu při firmě akciové společnosti, vrátil rejstříkový soud vyhlášky, jimiž byli věřitelé s poukazem na čl. 243 obch. zák. vyzváni, by se u spo-